

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.11.2015, sp. zn. 25 Cdo 3643/2015, ECLI:CZ:NS:2015:25.CDO.3643.2015.1

Číslo: 4/2017

Právní věta: Počátek subjektivní promlčecí doby k uplatnění nároku státu na náhradu škody (§ 106 odst. 1 obč. zák.) se váže k okamžiku, kdy se o škodě a o škůdci dozvěděla ta organizační složka státu, která při uplatňování jeho práva za něj jeho jménem jedná.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.11.2015

Spisová značka: 25 Cdo 3643/2015

Číslo rozhodnutí: 4

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Promlčení, Stát

Předpisy: § 106 odst. 1 obč. zák.

§ 14 odst. 4 předpisu č. 219/2000Sb. ve znění od 31.12.2007

§ 15 odst. 4 předpisu č. 290/2002Sb. ve znění do 15.06.2010

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 21. 4. 2015, sp. zn. 60 Co 52/2015.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Po rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2014, sp. zn. [25 Cdo 2406/2013](#), a poté, co usnesením Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 7. 10. 2014, č. j. 60 Co 553/2012-251, byl zrušen rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 23. 8. 2012, č. j. 8 C 304/2010-156, ve spojení s usnesením téhož soudu ze dne 12. 10. 2012, č. j. 8 C 304/2010-181, a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení s pokyny k doplnění znaleckého dokazování, Okresní soud ve Zlíně rozsudkem ze dne 11. 12. 2014, č. j. 8 C 304/2010-271, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 800.000,- Kč s úrokem z prodlení a na náhradě nákladů řízení 9 432,80 Kč a zaplatit na účet soudu soudní poplatek 32 000,- Kč. Soud vyšel ze zjištění, že podle § 14 zákona č. 290/2002 Sb. nabyla žalovaná od státu do svého vlastnictví pozemky parc. č. 487, 623/3 a 632/59 v katastrálním území K. u Z. s účinností od 1. 1. 2003. Dne 8. 8. 2006 žalovaná písemně nabídla žalobkyni část jednoho z pozemků zakreslenou ručně do kopie katastrální mapy, žalobkyně jí přípisem ze dne 7. 9. 2006 sdělila, že nabídka je neurčitá, že nabízenou část pozemku je nutno specifikovat geometrickým plánem, žalovaná pak v dopise ze dne

6. 10. 2006 uvedla, že pozemek byl dostatečně specifikován, geometrický plán je nadbytečný, v případě zájmu si ho žalobkyně může nechat zpracovat sama, a dala najevo, že více to řešit nehodlá. Kupní smlouvou ze dne 17. 10. 2007 žalovaná převedla část pozemku oddělenou geometrickým plánem na třetí osoby za dohodnutou kupní cenu 100 000 Kč s právními účinky vkladu vlastnického práva ke dni 19. 10. 2007. Soud posoudil nárok státu na náhradu za tržní cenu pozemku podle § 420 obč. zák. a § 15 odst. 4 zákona č. 290/2002 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky a změnách dalších zákonů, ve znění účinném ke dni převodu vlastnického práva, a dospěl k závěru, že nabídková povinnost nebyla ze strany žalované splněna, její dopis z 8. 8. 2006 není pro svou neurčitost nabídkou bezúplatného převodu, pozemek nebyl dostatečně určitě vymezen a označena byla jiná část pozemku, než jakou žalovaná následně prodala. Porušila tedy svoji zákonnou povinnost přednostní bezúplatné nabídky pozemku státu a v důsledku toho žalobkyni vznikla škoda (§ 420 obč. zák.) ve výši obvyklé ceny pozemku, při jejímž vyčíslení soud vyšel z posudku Ing. J., který oproti znaleckému posudku Ing. T. zvolil vhodnější (srovnávací) metodu pro stanovení ceny a zohlednil reálné okolnosti, když vzal v úvahu, že v době prodeje byly pozemky vedeny jako ostatní plocha a byl již zahájen proces změny jejich využití na stavební, k čemuž pak následně skutečně od 1. 1. 2012 došlo. Soud dovodil, že žalobkyně se na vzniku škody nepodílela, žalovanou poučila, jak má odstranit vady, k promlčení nároku nedošlo, a to ani s ohledem na to, že 19. 10. 2007 byl podán návrh na vklad vlastnického práva a 7. 12. 2007 bylo podáno přiznání k dani z převodu nemovitostí, neboť za okamžik, kdy se stát ve smyslu ust. § 106 odst. 1 obč. zák. dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, je nutno považovat okamžik, kdy se o tom dozví organizační složka státu, do jejíž působnosti uplatnění práva na náhradu škody spadá. Uplatněný nárok není v rozporu s dobrými mravy podle § 3 odst. 1 obč. zák., neboť pozdější změna zákona, která nabídkovou povinnost zrušila, nezakládá nemravnost nároků vzniklých podle dřívější platné právní úpravy.

2. K odvolání žalované Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně rozsudkem ze dne 21. 4. 2015, č. j. 60 Co 52/2015-337, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé a ve výroku o náhradě nákladů řízení potvrdil, ve výroku o poplatkové povinnosti jej změnil tak, že se poplatková povinnost žalované neukládá, a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a plně se ztotožnil s jeho závěry, že žalovaná porušila svoji zákonnou povinnost učinit žalobkyni řádnou nabídku bezúplatného převodu vyplývající z § 15 odst. 4 zákona č. 290/2002 Sb., ve znění účinném do 15. 6. 2010, čímž žalobkyni ušel majetkový přínos ve výši odpovídající hodnotě předmětného pozemku ke dni převodu vlastnického práva, tj. ke dni 19. 10. 2007, a jeho postup při stanovení výše škody je v souladu s pokyny v předchozím zrušujícím rozhodnutí odvolacího soudu, když po doplnění řízení a zhodnocení důkazů byl za podklad vzat posudek Ing. J., který použil vhodnější metodu a své závěry přesvědčivě zdůvodnil, takže nebylo třeba vyžadovat revizní znalecký posudek. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně rovněž ohledně namítaného spoluzavinění žalobkyně ve smyslu § 441 obč. zák., ohledně námitky promlčení nároku podle § 106 obč. zák. i v otázce rozporu nároku na náhradu škody s dobrými mravy ve smyslu § 3 odst. 1 obč. zák.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Tento rozsudek napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost odůvodňuje tím, že odvolací soud se při řešení právních otázek odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo se jedná o otázky dovolacím soudem dosud neřešené. Podrobně popisuje průběh řízení před soudem prvního stupně a namítá, že rozhodnutí soudů obou stupňů jsou nepředvídatelná, že soud prvního stupně se neřídil závazným pokynem odvolacího soudu o doplnění dokazování revizním znaleckým posudkem, že Ing. J. při svém výslechu neodstranil rozpory ve svém znaleckém posudku, a soudům vytýká, že daly přednost posudku Ing. J., aniž toto své rozhodnutí dostatečně odůvodnily, že soud s tímto posudkem zacházel jako se znaleckým posudkem, ačkoliv se jednalo pouze o důkaz listinou.

Dovozuje, že při hodnocení důkazu znaleckým posudkem se odvolací soud odchýlil od rozhodnutí dovolacího soudu, z nichž cituje rozhodnutí sp. zn. [25 Cdo 583/2001](#), [30 Cdo 3631/2011](#), [29 Cdo 1763/2011](#), [25 Cdo 583/2001](#), [22 Cdo 1188/2008](#), [22 Cdo 1290/2007](#) a [21 Cdo 2616/2013](#), a poukazuje na nálezy Ústavního soudu sp. zn. [IV. ÚS 260/05](#) a [I. ÚS 191/05](#). Dále namítá, že svoji nabídkovou povinnost částečně splnila, že žalobkyně si vznik škody spoluzavinila, neboť nepostupovala podle stanoviska ministerstva financí č. j. 221/84198/2004 a nepřevzala iniciativu k realizaci darovací smlouvy, že žaloba je nemravná, odporuje zákonu nebo jej obchází a vykazuje i prvky šikany, a v této souvislosti poukazuje na některá rozhodnutí Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Nejvyššího soudu. Uvádí, že se mimosoudně pokoušela o urovnání sporu, avšak žalobkyně na to nereagovala, a k datu podání žaloby již její nabídková povinnost neexistovala. Namítá dále, že žalobkyně měla nejprve požadovat uvedení věci do původního stavu ve smyslu § 442 odst. 2 obč. zák. a náhrada škody měla být vyřešena navrácením do původního stavu, za tímto účelem žalovaná nabízela žalobkyni k bezplatnému převodu jiný pozemek a soudy nižších stupňů se s námitkou šikanózního jednání žalobkyně nijak nevypořádaly. Dovozuje, že nárok je promlčen, odvolací soud se při řešení otázky promlčení odchýlil od rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [33 Cdo 3371/2008](#), podle něhož promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni, ke kterému vznikly účinky vkladu práva do katastru nemovitostí na základě kupní smlouvy, takže běh subjektivní promlčecí doby započal 20. 10. 2007, případně 8. 12. 2007, neboť návrh na vklad do katastru nemovitostí podle kupní smlouvy byl podán 19. 10. 2007 a přiznání k dani z převodu nemovitosti bylo doručeno finančnímu úřadu 7. 12. 2007. Za stát jsou totiž oprávněny jednat veškeré složky státu, mají-li příslušný vztah k projednávané věci, což je v daném případě i katastrální úřad i finanční úřad, a veškeré složky státu jsou též povolány k uplatňování náhrady škody. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

4. Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že oba znalci byli vyslechnuti soudem a nebyl shledán důvod pro vypracování revizního znaleckého posudku. K převodu části pozemku je třeba zaměření a oddělení geometrickým plánem, žalobkyně nebyla vlastníkem pozemku ani nevěděla, která část má být předmětem převodu, v dopise z 8. 8. 2006 upozornila žalovanou, že nabídkovou povinnost nesplnila. Nárok není promlčen, neboť tříletá objektivní promlčecí doba počala běžet dnem uzavření kupní smlouvy a nesrovnalosti ohledně výměry parcely č. 632/3 v k. ú. K. u Z. a převod části pozemku do vlastnictví třetích osob žalobkyně zjistila v únoru 2009. Z hlediska běhu subjektivní promlčecí doby je podstatné, kdy vědomost o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, nabyla ta organizační složka státu, které přísluší uplatnit právo na náhradu škody. S námitkami žalované, které byly uplatněny již v předchozím řízení, se odvolací soud řádně vypořádal a v dovolání není řešena žádná otázka, která by zakládala jeho přípustnost. Navrhla, aby dovolání bylo odmítnuto, případně zamítnuto a žalobkyni přiznány náklady dovolacího řízení.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě oprávněnou osobou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné k řešení právní otázky nabytí vědomosti státu o způsobené škodě ve smyslu § 106 odst. 1 obč. zák., neboť tato otázka nebyla na obdobném skutkovém základě v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

6. S ohledem na ust. § 3036 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), se promlčení nároku i po 1. 1. 2014 posuzuje podle § 106 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“).

7. Podle § 106 obč. zák. právo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (odstavec 1).

8. Vzhledem k ust. § 3041 odst. 1 větě první o. z. se právní povaha státu a jeho jednání v soukromoprávních vztazích posuzuje podle dosavadních právních předpisů, tj. podle § 21 obč. zák.

9. Především dovolací námitka, že odvolací soud se při právním posouzení námitky promlčení odchýlil od rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [33 Cdo 3371/2008](#), není důvodná. Podle tohoto rozhodnutí promlčecí doba k uplatnění práva podílového spoluvlastníka (jehož předkupní právo bylo porušeno) domáhat se na nabyvateli, aby mu spoluvlastnický podíl na nemovitosti nabídl ke koupi, začíná běžet dnem následujícím po dni, ke kterému vznikly účinky vkladu práva do katastru nemovitostí. Uvedené rozhodnutí dovolacího soudu řeší běh tříleté obecné promlčecí doby k uplatnění zákonného předkupního práva podílového spoluvlastníka, a to domáhat se podle § 603 odst. 3 obč. zák. nabídky ke koupi na nabyvateli spoluvlastnického podílu; zabývá se tedy otázkou promlčení práva v obecné tříleté promlčecí době podle § 101 obč. zák., podle něž „pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé“. Avšak v dané věci nejde o vztah mezi opomenutým podílovým spoluvlastníkem a tím, kdo se na základě kupní smlouvy stal nabyvatelem podílu na nemovitosti, ani o vztah, v němž se běh promlčecí doby řídí dle obecného ustanovení § 101 obč. zák., nýbrž v dané věci jde o právní vztah mezi tzv. škůdcem a poškozeným, kdy běh promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody se posuzuje podle speciálního ustanovení § 106 obč. zák.

10. Otázka, kdy se stát ve smyslu § 106 odst. 1 obč. zák. dozvěděl o vzniku škody, nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud řešena. Pokud je poškozeným stát, dovolatelka zastává názor, že vědomost státu je utvářena skrze vědomost těch, kteří jsou za něj oprávněni jednat, což jsou veškeré složky státu, mají-li příslušný vztah k projednávané věci, a stát v tomto případě nabyt vědomost o obsahu kupní smlouvy v den, kdy nastaly právní účinky vkladu do katastru nemovitostí, a rovněž toho dne, kdy žalovaná podala u finančního úřadu ve Z. přiznání k dani z převodu nemovitostí, proto podle jejího názoru započal již tehdy běh subjektivní promlčecí doby k uplatnění nároku státu.

11. Podle § 21 obč. zák. pokud je účastníkem občanskoprávních vztahů stát, je právnickou osobou.

Podle § 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění účinném od 31. 12. 2007 (dále jen „zákon č. 219/2000 Sb.“), tento zákon upravuje způsoby a podmínky hospodaření s majetkem České republiky (dále jen „stát“), vystupování státu v právních vztazích, jakož i postavení, zřizování a zánik organizačních složek státu. Podle § 14 odst. 4 téhož zákona příslušná organizační složka důsledně využívá všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka a při ochraně majetku před neoprávněnými zásahy a včas uplatňuje právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení. Zvláštní právní předpis může stanovit, ve kterých případech a za jakých podmínek v řízení před soudy a jinými orgány ve věcech týkajících se majetku vystupuje za stát jiná než příslušná organizační složka. Podle § 14 odst. 5 věty první téhož zákona příslušná organizační složka průběžně sleduje, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zejména včasným uplatněním a vymáháním práv státu zajišťuje, aby nedošlo k promlčení nebo zániku těchto práv.

12. Jak je ze shora uvedených zákonných ustanovení zřejmé, uplatňování práv státu jako vlastníka, ochrana majetku před neoprávněnými zásahy a zejména uplatňování práva na náhradu škody, aby nedošlo k promlčení, je svěřeno „příslušné“, nikoliv jakékoliv organizační složce státu. Proto z hlediska vědomosti o tom, že státu vznikla škoda a kdo za ni odpovídá (§ 106 odst. 1 obč. zák.), je třeba za rozhodující považovat tu okolnost, kdy se o škodě a o škůdci dozvěděla ta organizační složka státu, která za stát vystupuje a při uplatňování jeho práva na náhradu škody jeho jménem jedná.

13. Dovolací soud ve vztahu k nároku státu na vydání bezdůvodného obohacení již dříve zaujal názor, že pokud oprávněným subjektem z bezdůvodného obohacení je stát, je rozhodující z hlediska jeho vědomosti o tom, že došlo na jeho úkor k získání bezdůvodného obohacení a kdo je získal (§ 107 obč. zák.), ta okolnost, kdy se o vzniku bezdůvodného obohacení dozvěděl státní orgán (popř. státní organizace), který stát zastupuje a jeho jménem jedná (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2000, sp. zn. [25 Cdo 2581/98](#), a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. [28 Cdo 685/2011](#)).

14. Vzhledem k tomu, že promlčecí doby (subjektivní a objektivní) jsou v § 107 obč. zák. řešeny obdobně jako v § 106 obč. zák. u nároku na náhradu škody, lze i okamžik vědomosti státu o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, řešit obdobně.

15. Finanční úřad ani katastrální úřad s ohledem na okruh jejich působnosti nebyly organizačními složkami příslušnými v daném případě k uplatnění práva státu na náhradu škody, proto podání návrhu na vklad práva vlastnického podle kupní smlouvy ani podání přiznání k dani z převodu nemovitosti nemělo za následek počátek běhu promlčecí doby k uplatnění nároku na náhradu škody.

16. Jak vyplývá z výše uvedeného, právní názor odvolacího soudu na tuto otázku je správný.

17. Z námitek dovolatelky ohledně znaleckého dokazování se podává, že v podstatě nesouhlasí s výší škody tak, jak byla v řízení po provedeném dokazování a jeho zhodnocení zjištěna. Tyto námitky nejsou námitkami proti právnímu posouzení a nelze uzavřít, že by se odvolací soud odchýlil od judikatury dovolacího soudu, když nevyžádal revizní posudek ke zjištění výše škody. V rozhodnutích, na něž dovolání poukazuje, se vesměs uvádí, že soud vyžaduje revizní posudek, jestliže dosavadním znaleckým dokazováním nebyly objasněny všechny skutečnosti potřebné k rozhodnutí. To ovšem není tento případ, když výše škody a tím i výše náhrady byla na základě provedeného znaleckého dokazování zjištěna, a soudy obou stupňů přesvědčivě a podrobně zdůvodnily, která skutková zjištění byla prokázána, z jakých důvodů vyhodnotily posudek Ing. J. jako správný a proč z jeho závěrů vycházely. Polemika s tím, zda je v tomto směru potřebné další znalecké dokazování, ani námitky proti závěru, které podstatné okolnosti byly či nebyly důkazy provedenými v řízení prokázány, pak nesměřují k posouzení otázky právní, nýbrž proti rozsahu, v jakém byl skutkový stav podle závěru odvolacího soudu zjištěn, a nejsou tedy způsobitelným dovolacím důvodem (srov. § 241a odst. 1 o. s. ř.).

18. Další námitky v dovolání, týkající se spoluzavinění žalobkyně na vzniku škody, nemravné a šikanózní žaloby, náhrady uvedením do původního stavu apod. nesměřují proti řešení otázky hmotného nebo procesního práva (§ 237 o. s. ř.), nýbrž zpochybňují zejména správnost skutkových zjištění, z nichž vychází rozhodnutí o výši škody; dovolatelka soudům vytýká nesprávné hodnocení důkazů a v podstatě se domáhá neomezeného přezkumu rozsudku odvolacího soudu. Nesprávnost právního posouzení odvozuje od jiného skutkového stavu, založeného na odlišném hodnocení důkazů, aniž by bylo patrné, konkrétně o jakou právní otázku jde, a od které ustálené rozhodovací praxe se řešení této otázky odvolacím soudem odchyluje.

19. Jak vyplývá z výše uvedeného, odvolací soud se ve svém rozhodnutí neodchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, řešil odvolací soud v souladu s právním názorem dovolacího soudu, a Nejvyšší soud neshledal ani existenci vad řízení ve smyslu § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř., které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; dovolání proto podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.